

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-270-6-16-21>

УДК330.34.01:502.131.1

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Бурко Я.В., Гасюк Р.Л.

SOME ASPECTS OF UKRAINE'S TRANSITION TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Burko I.V., Gasyuk R.L.

Досвід за останні 25 років становлення ринкової моделі економіки України свідчить про те, що в нашій країні ще не створені ефективні умови для стабільного економічного зростання, що тісно пов'язане з накопиченням капіталу та інтенсифікацією процесу інвестування в усіх галузях економіки, а також подальший економічний розрив між розвиненими країнами світу та нашою країною став тенденцією і, як наслідок, призвів до зниження конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Також низька додана вартість у базових галузях промисловості не дозволяє накопичити достатню кількість капіталу та перерозподілити ці заощадження для розвитку нових галузей промисловості, що, у свою чергу, не дозволяє підняти соціально-економічний рівень життя до європейського рівня у для забезпечення сталого розвитку. Більше того, останніми роками ми можемо спостерігати переорієнтацію економіки країни з індустріальної на сільськогосподарську. Такі глобальні зміни досить болючо відбиваються як у соціальному, так і у економічному аспекті. Змінюються центри формування капіталу, виникає надлишок трудових ресурсів в одних галузях та нестача в інших, а відповідно збільшення безробіття, падіння рівня життя, міграція та інші негативні елементи, які невід'ємно притаманні періоду зміни економічної структури держави. Євроінтеграційні процеси, безперечно, визначають вектор розвитку нашої держави, але для трансформації потужної пострадянської індустріальної економіки нам належить вирішити чимало складних соціальних, економічних та інших проблем. У свою чергу, перехід передових економік світу на новий технологічний уклад, всеосяжна цифровізація, розвиток генних технологій, екологічні проблеми, що становлять під загрозу подальше існування людства та інші глобальні злини, які відбуваються у світовій спільноті нині, породжують багато неординарних викликів, відповідь на які потребує нових, нетрадиційних знань та підходів. Для вирішення цих проблем необхідно проаналізувати досвід європейських країн, який показав, що на сучасному етапі розвитку світової економічної системи неможливе економічне зростання не є визначальним чинником створення ефективної економіки. Розуміння цього переорієнтувати європейську економіку та світ загалом для побудови моделі, що ґрунтується на принципах сталого розвитку, з урахуванням екологічної, економічної та соціальної складових.

Ключові слова: розвиток, економічне зростання, сталий розвиток, сталий розвиток європейських країн.

Постановка проблеми. Завдяки науково-технічному прогресу в XX столітті покращення економічної ситуації в більшості країн світу, включаючи Європу, стало сталою тенденцією, що сприяло створенню умов для значного підвищення рівня життя. Однак широке спустошення природних ресурсів та глобальне забруднення навколишнього середовища стали зворотню стороною економічного розвитку цих країн.

До початку XXI століття поняття «сталий розвиток» мало велику кількість визначень (за різними джерелами, понад 50-100), хоча вперше цей термін був широко використаний лише у 1987 р. Всесвітня комісія з навколишнього середовища та розвитку ООН (WCED) «Наше спільне майбутнє» [1]. Нині, в період трансформації соціально-економічних процесів, наші європейські партнери активно вирішують накопичені проблеми шляхом розробки та реалізації програм сталого розвитку на всіх рівнях управління.

Висвітлення невирішених аспектів проблеми. Відсутність консенсусу у визначенні та трактуванні названого поняття пояснюється складністю цього явища, яке включає соціальні, економічні та екологічні аспекти розвитку людства, та розбіжністю поглядів представників різних верств суспільства - наукові, політичні, бізнес на цьому. Більшість науковців визначають сталий розвиток як процес змін, у якому експлуатація ресурсів, інвестиційні потоки, орієнтація технологічного розвитку та інституційні зміни узгоджуються між собою та посилюють поточний та майбутній потенціал для задоволення потреб та прагнень людини.

Багато в чому йдеться про забезпечення незмінної з плином часу якості життя та природного капіталу з покоління в покоління. Слід підкреслити, що сталий розвиток вимагає задоволення найважли-

вищих для життєвих потреб усіх людей та забезпечення всіх людей можливостями для задоволення їх бажання кращого життя [1]. Потрібно сказати що сталий розвиток-розвиток керований. Система управління повинна бути спрямована на досягнення балансу між різними аспектами життя суспільства для досягнення такого стану в якому теперішнє та наступні покоління будуть отримувати гідну якість життя

Мета цієї статті - проаналізувати досвід розвинутих країн Європейського Союзу (ЄС) щодо формування стабільних траєкторій сталого розвитку, а також визначити можливості для створення передумов для сталого розвитку української економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вирівнювання системи та збалансованість трьох основних складових (соціальних, економічних та екологічних аспектів розвитку людства) - це завдання величезної складності. Зокрема, економічний підхід, орієнтований на сталий розвиток, передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів та застосування екологічних, енерго- та матеріалозберігаючих технологій для створення всеосяжного потоку доходу, що забезпечить принаймні збереження (а не зменшення) загального капіталу (фізичного чи природного людини), використання якого генерує загальний дохід. Однак перехід до інформаційного суспільства призводить до змін у структурі загального капіталу на користь людського капіталу, розширення нематеріальних потоків фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Розвиток нової «невагомої» економіки (економіки знань) стимулюється не тільки дефіцитом природних ресурсів, але й зростанням кількості інформації та знань, які набули вартості запитуваних товарів [2]. З точки зору екології, сталий розвиток повинен забезпечувати цілісність біологічної та фізичної природних систем та їх життєздатність, оскільки від цього залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Особливе значення має здатність таких систем до самовідновлення та адаптації до різних змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біорізноманіття.

Соціальна складова орієнтована на розвиток людини, на збереження стабільності соціальних і культурних систем, на дефіцит кількості конфліктів у суспільстві. Людина повинна стати не об'єктом, а суб'єктом розвитку. Потрібно брати участь у формуванні власних засобів до існування, приймати та впроваджувати рішення та контролювати їх виконання. Важливе значення для страхування цих умов мають справедливий розподіл багатства між людьми (зниження так званого індексу GINI), плюралізм поглядів і толерантність у стосунках між ними, збереження культурного капіталу та його різноманіття, особливо спадщини недомінантних культур.

Системний взаємозв'язок соціальної та екологічної складових призводить до необхідності збереження однакових прав для нинішнього та майбутніх поколінь на використання природних ресурсів. Вза-

ємодія соціальної та економічної складових вимагає досягнення справедливості у розподілі багатства між людьми та надання адресної допомоги бідним верствам суспільства. Нарешті, співвідношення екологічних та економічних складових вимагає оцінки антропогенного впливу на довкілля. Вирішення цих проблем сьогодні є основним викликом для національних урядів, авторитетних міжнародних організацій та всіх прогресивних людей світу. Сьогодні цілі сталого розвитку, які були однострійно прийняті усіма 193 країнами -членами ООН на саміті у вересні 2015 року, покликані задовольнити потреби населення як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються, і включають 17 цілей у контексті трьох основ сталого розвитку, а також питання миру та правосуддя: повсюдне викорінення бідності в усіх її формах; ліквідація голоду, страхування продовольчої безпеки та кращого харчування та сприяння сталому сільському господарству; забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту кожному в будь-якому віці; забезпечення інклюзивної та справедливої якісної освіти та сприяння можливості навчання протягом усього життя для всіх людей; забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок та дівчат; забезпечення доступності та ефективного використання води та каналізації для всіх людей; забезпечення універсального доступу до доступних, надійних, стійких та сучасних енергетичних послуг для всіх людей; сприяння сталому, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх людей; побудова стійкої інфраструктури, сприяння інклюзивній та стійкій індустріалізації та сприяння інноваціям; зменшення нерівності всередині та між країнами; забезпечення прозорості, безпеки, життєздатності та екологічної стійкості міст і селищ; забезпечення переходу до сталого споживання та виробництва; початок невідкладних дій щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками; збереження та раціональне використання океанів, морів та морських ресурсів для сталого розвитку; охорона та відновлення наземних екосистем та сприяння їх раціональному використанню, сталому управлінню лісами, боротьба з опустелюванням, припинення та відновлення процесу деградації земель та припинення втрати біорізноманіття; внесок у побудову мирного та відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх людей та створення ефективних, підзвітних та прозорих інститутів на всіх рівнях; посилення впровадження та активізація роботи в рамках глобального партнерства для механізмів сталого розвитку [1]. Тому можна сказати що досягнення сталого розвитку полягає у створенні такого поєднання соціальних, економічних, екологічних умов життя в яких кожен індивід буде перебувати у стабільному, комфортному та перспективному стані.

Отже, найважливішим є підпорядкування економічної складової двом іншим: соціальній та екологічній.

Реалізація цілей сталого розвитку - це просто-риво диференційований і циклічний процес, який показує, що рух до сталого розвитку в деяких країнах відбувається швидше, ніж в інших.

Особливе місце у реалізації стратегій сталого розвитку у світовому співтоваристві посідає ЄС. Тут у 1970 -х роках були опрацьовані основні положення загальноєвропейської політики в галузі охорони навколишнього середовища, які породжують імпульси для якісних змін в економіці, екології та суспільстві. Амстердамський договір (1999), Лісабонський договір (2001), Договір про Європейський Союз (2007) містять основні політики стабільності цього макрорегіону. Європейський Союз позиціонував себе як глобальний лідер політики сталого розвитку, творець масштабу для інших країн світу. Проте в ЄС немає єдиної думки щодо питань сталого розвитку. Труднощі навколо компромісних угод у процесі формулювання цілей сталого розвитку серед європейських країн це демонструють. Якщо деякі країни прийняли амбітні програми щодо трансформації енергетичного сектору, економіки та соціальної сфери у напрямку сталого розвитку, то інші зробили лише невеликі кроки в цьому напрямку [1]. Перехід від вуглеводневих джерел на відновлювану енергетику є пріоритетним для більшості найрозвиненіших європейських країн. Так, наприклад, Німеччина повністю відмовилася від використання енергетичного вугілля, що дозволить суттєво скоротити викиди вуглекислого газу в атмосферу, яких перша економіка Європи виробляє і так досить багато.

За роки незалежності в Україні було здійснено кілька спроб створити та затвердити на законодавчому рівні Концепцію сталого розвитку країни. Запропоновані проекти були відображені в таких офіційних документах: проект Закону про Концепцію сталого розвитку України [3] (№ 3234 від 25.04.2001), заслуханий на засіданні Верховної Ради України від 07.03.2002 (не прийнято); Проект Закону України про Концепцію переходу до сталого розвитку [4] (№ 3234-1 від 19.12.2001 р.), Заслуханий на засіданні Верховної Ради України 07.03.2002 р. (Не прийнято); Декрет Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної програми імплементації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті з питань сталого розвитку на 2003-2015 роки» від 26 квітня 2003 р. № 634 [5], проект постанови щодо Концепції переходу України до сталого розвитку [6] (№ 5749 від 02.07.2004), це питання було розглянуто на сесії Верховної Ради України, проект не підтримано (06.10.2005).

Лише 12 січня 2015 року після підписання Асоціації з Європейським Союзом Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» була затверджена Указом Президента України [7, 8]. Він вперше чітко визначив структурні зміни в нашій країні з урахуванням усіх європейських стандартів, а саме гармонізацію економічного розвитку та вимог до екологічної безпеки Європейського Союзу та ОЕСР, зменшення антропогенного навантаження на довкілля за рахунок

зменшення ролі основних галузей економіки з високою часткою застарілих галузей ресурсів та енергоємності, покращення культури праці та споживання з метою відведення економіки від техногенного типу економічного розвитку.

Звичайно, втілення концепції сталого розвитку не гарантуватиме швидкого зростання добробуту людей, а навпаки, вимагатиме наполегливої праці та об'єднаних зусиль політиків, менеджерів, науковців та усіх прогресивних людей України. Ще однією передумовою сталого розвитку є політична воля вищого керівництва держави піти важким, але єдино правильним шляхом. І тут варто звернути увагу на досвід європейських країн.

У цій роботі пропонується провести класифікацію країн, які були визначені як країни з найбільшим розміром ВВП серед усіх країн Європи за останні 25 років, кожна з яких характеризується за допомогою 8 соціально-економічних показників, що використовуються Світовим банком для визначення стану сталого розвитку (зростання реального ВВП, річний приріст ВВП на душу населення, інфляція, безробіття, заощадження, інвестиції, витрати на охорону здоров'я, витрати на освіту, сільське господарство) протягом двох ключових періодів для світової економіки (1 період - 1991 - розпад СРСР, 1998, 1999 та 2000 рр. - затвердження стратегій сталого розвитку усіма країнами Європейського Союзу; 2 період-2007, 2008, 2009-роки світової фінансової кризи, 2015 р.) [9-13].

Згідно з першим періодом розслідування (1991, 1998, 1999 та 2000 рр.) до першого кластеру увійшли такі країни: Греція, Італія, Польща, Іспанія та Сполучене Королівство; другий - Німеччина, Австрія та Португалія; третій - Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Нідерланди, Норвегія, Швеція та Швейцарія; четвертий - Ірландія; п'ятий- Росія та Туреччина (табл. 1).

Таблиця 1

Середні значення показників кластерів за перший період (1991, 1998, 1999 та 2000 роки)

Показники, %	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4	Кластер 5
Зростання реального ВВП	-0,09	0,10	-0,10	1,81	-0,43
ВВП на душу населення, річний приріст	0,12	0,08	-0,15	1,32	-0,46
Інфляція	-0,05	-0,34	-0,37	-0,30	2,29
Безробіття	0,86	-0,70	-0,40	0,10	0,45
Заощаджені кошти	-0,84	-0,15	0,65	0,31	-0,43
Інвестиції	-0,38	-0,39	0,32	2,06	-0,78
Витрати на охорону здоров'я	-0,18	0,76	0,31	-0,95	-1,47
Витрати на освіту	-0,64	0,02	0,73	-0,38	-1,16

Таблиця 2

Середні значення показників кластерів
за другий період (2007, 2008, 2009, 2015 роки)

Показники, %	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4	Кластер 5
Зростання реального ВВП	-0,24	-0,09	1,28	0,17	0,61
ВВП на душу населення, річний приріст	-0,14	0,25	-0,21	-0,06	0,02
Інфляція	-0,33	-0,27	-0,35	-0,27	2,59
Безробіття	-0,57	0,50	0,09	1,08	0,51
Заощаджені кошти	0,77	-0,72	-0,36	-1,73	-0,28
Інвестиції	0,10	-0,33	2,40	-0,63	-0,34
Витрати на охорону здоров'я	0,51	-0,15	-0,14	0,40	-1,99
Витрати на освіту	0,56	-0,40	0,25	-1,97	-0,48

Відповідно до другого періоду розслідування (2007, 2008, 2009, 2015 рр.), До першого кластеру увійшли такі країни: Німеччина, Австрія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Нідерланди, Норвегія, Швеція та Швейцарія; другий - Франція, Італія, Польща, Португалія, Іспанія та Великобританія; третій - Ірландія; четвертий - Греція; п'ятий - Росія та Туреччина (табл. 3).

Таблиця 3

Зміни в структурі кластерів
за два періоди спостережень

Кластери	1	2
Кластер 1	Бельгія Данія Фінляндія Франція Нідерланди Норвегія Швеція Швейцарія	Австрія Німеччина Бельгія Данія Фінляндія Нідерланди Норвегія Швеція Швейцарія
Кластер 2	Греція Велика Британія Італія Польща Іспанія	Португалія Франція Великобританія Італія Польща Іспанія
Кластер 3	Австрія Німеччина Португалія	Греція
Кластер 4	Ірландія	Ірландія
Кластер 5	Росія Туреччина	Росія Туреччина

Два вибрані періоди дослідження показують напрямок змін у структурі кластера, які можна побачити в табл.3.

Як видно з рис. 1 є європейські країни, які перейшли з одного кластеру в інший після 2000 року або залишилися на своєму місці або утворили кластер з однієї країни (Греція та Ірландія).

Перший та другий кластер були найбільшими до 2015 року, що пояснюється насамперед їх членством у Європейському Союзі, який, як згадувалося раніше, запровадив принципи сталого розвитку країн у формі програм сталого розвитку на всіх рівнях (місто, регіону та держави в цілому) з 70-х років ХХ ст.

Напрямок сталого розвитку країн за межами Європейського Союзу (Швейцарія та Норвегія) та їх геополітичне положення, а саме близькість до цієї інтеграційної асоціації, рівень розвитку їх економіки та роль регіональних організацій, таких як Північна Рада, мають стають ключовими компонентами, які дозволяють Швейцарії та Норвегії бути нарівні з країнами-членами ЄС, а в деяких випадках, такими як витрати бюджету на охорону здоров'я (близько 11%, а в ЄС у середньому 7-9%), навіть випереджаючи їх.

Що стосується Ірландії, то виділення цієї держави в окремий кластер пов'язане, перш за все, з тим, що з початку 1990-х років до 2008 року термін "кельтський тигр" використовувався для опису економіки Ірландії. З 1996 по 2007 роки ВВП країни зростав у середньому на 7,1% на рік, що перевищило не лише світові показники (3,2%), а й показники швидкозростаючих країн Азії (4,3). % [10]. Однак це не допомогло уникнути наслідків кризи 2007-2008 рр., Після чого економіка країни вступила у рецесію та збільшила зовнішній борг до 123% ВВП (на 01.01.2017 р.) [10]. Проте це не сприяло зниженню рівня соціально-економічних показників нижче середньоєвропейських показників.

Членство Греції в Європейському Союзі, наявність зовнішнього боргу, що є критичним для її економічного рівня (відношення зовнішнього боргу до ВВП), сприяли від'єднанню цієї європейської держави в окрему групу, оскільки економічні проблеми, які виникли після кризи 2007-2008 рр. спричинили величезний рівень безробіття серед працездатного населення. 16 країн ЄС та МВФ домовились у 2010 році про виділення Греції фінансової допомоги у розмірі 110 мільярдів євро (80 мільярдів від ЄС та ще 30 мільярдів від МВФ) за умови, що країна запровадить жорстку програму жорсткої економії - скорочення, заморожування заробітної плати, підвищення пенсійного віку, збільшення податків, а в березні 2012 року було видано другу позику на суму 130 млрд євро, що допомогло уникнути дефолту та утримати показники сталого розвитку на рівні, близькому до середнього Європейські показники.

За той же період Туреччина та Російська Федерація утворили один і той же кластер. Це пояснюється тим, що наявність програм сталого розвитку в цих країнах є досить формальним, а відповідні показники сталого розвитку нижчі, ніж у більшості європейських країн. Проте бажання Туреччини стати

частиною Європейського Союзу сприяло розробці та затвердженню урядом Туреччини низки документів, спрямованих на створення сталої економіки з урахуванням екологічних та економічних складових на початку 2000 р. У 2012 році в Анкарі була прийнята Стратегія сталого розвитку до 2023 року, яка є знаковою для Туреччини (100 -річчя Турецької Республіки), яка сформувала контури структурних змін в економіці так, щоб структура бюджету розподілялася з урахуванням екологічний та соціальний вимір концепції [12]. На прикладі Туреччини ми можемо бачити поєднання розвиненої металургійної, машинобудівної промисловості, сучасного високоврожайного сільського господарства з туристичною галуззю, що їх прекрасно доповнює.

Однак прийняття стратегії є лише одним із елементів комплексного підходу до сталого розвитку, що вказує на напрямок структурних змін, необхідних для орієнтації української економіки. Аналіз стратегій сталого розвитку, прийнятих європейськими країнами, показує, що для успішного впровадження комплексного підходу та страхування розвитку держави відповідно до концепції сталого розвитку необхідні такі умови: аналіз та постійний моніторинг поточного стану економіки та природних ресурсів; визначення сильних і слабких сторін моделі розвитку економіки держави; визначення потенційних можливостей зростання та відповідно до цього - джерел фінансування майбутніх змін; визначення пріоритетів, завдань, цілей, інструментів, планів, ключових показників ефективності та механізмів реалізації поставлених цілей; запуск механізмів гармонізації вітчизняного законодавства відповідно до вимог та стандартів ЄС; розподіл сфер відповідальності між усіма структурними органами, які беруть участь у реалізації стратегій сталого розвитку для досягнення поставлених цілей; постійна координація з європейськими партнерами, формування звітів про відповідність виконаній роботі щодо досягнення цілей та термінів, виявлення помилок та шляхів їх виправлення; робота державних органів щодо створення соціальних програм для населення з метою залучення громадськості до реалізації стратегії сталого розвитку.

Ці складові комплексного підходу були частково або повністю реалізовані усіма країнами-членами Європейського Союзу, що дозволило вивести їх соціально-економічні показники на однаковий рівень.

Таким чином, розвиток економіки України має бути тим самим інструментом, який здатний задовольнити людські потреби та водночас сприяти накопиченню фінансових активів для різноманітних пріоритетів та завдань у рамках прийнятої стратегії сталого розвитку нашої країни.

Висновки. Вирішення існуючих у нашій країні проблем необхідно розглядати в контексті докорінного оновлення національної соціально-економічної системи в цілому. Метою цього оновлення стане приєднання України до європейського процесу впровадження сталого розвитку, сформованого на

основі якісно нової динамічної соціально-орієнтованої економічної системи, основу якої складають насамперед гуманістичні та екологічно орієнтовані процеси просторового відтворення.

Спроби розробки та впровадження стратегічних стовпів сталого розвитку в Україні за останні десятиліття показують, що фактично більшість видів економічної діяльності в нашій країні не забезпечують необхідної системної єдності соціальної, екологічної та промислової складових. Ця ситуація демонструє необхідність зосередження уваги на системних аспектах для досягнення сталого розвитку України. Розглядаючи саме сталий розвиток як основну стратегію, яка здатна забезпечити оптимальне використання наявних ресурсів шляхом модернізації економічної діяльності з точки зору інтеграції до ЄС, а також нові глобальні виклики та кризові загрози, Україна зможе забезпечити високу якість життя наступним поколінням.

Література

1. The United Nations. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.un.org>.
2. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.
3. Проект Закону про Концепцію сталого розвитку України (№ 3234 від 25.04.2001). [Електронний ресурс]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?skl=4&pf3516=3234.
4. Проект Закону про Концепцію переходу України до сталого розвитку (№ 3234-1 від 19.12.2001). [Електронний ресурс]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=11647.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 роки» від 26 квітня 2003 р. № 634. [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634-2003-%D0%BF>.
6. Проект Постанови про Концепцію переходу України до сталого розвитку (№ 5749 від 02.07.2004). [Електронний ресурс]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5749&skl=5.
7. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». [Електронний ресурс]. – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. – http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
9. World Bank Open Data. [Electronic resource]. – Access mode: <http://data.worldbank.org>.
10. The Global Economy. Statistics. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.theglobaleconomy.com>.

11. The Organisation for Economic Co-operation and Development. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.oecd.org>.
12. Economy Watch. Statistics. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.economywatch.com/>
13. European Commission. Eurostat. [Electronic resource]. – Access mode : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

References

1. The United Nations. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.un.org>.
2. Natsionalna paradyhma staloho rozvytku Ukrainy / za zah. red. akademika NAN Ukrainy, d.t.n., prof., zasl. diiacha nau-ky i tekhniky Ukrainy B. Ye. Patona. – K.: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho roz-vytku Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy», 2012. – 72 s.
3. Proekt Zakonu pro Kontseptsiiu staloho rozvytku Ukrainy (№ 3234 vid 25.04.2001). [Elektronnyi resurs]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?skl=4&pf3516=3234.
4. Proekt Zakonu pro Kontseptsiiu perekhodu Ukrainy do staloho rozvytku (№ 3234-1 vid 19.12.2001). [Elektronnyi re-surs]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=11647.
5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy realizatsii na natsional-nomu rivni rishen, pryiniatykh na Vsesvitnomu samiti zi staloho rozvy-tku, na 2003-2015 roky» vid 26 kvitnia 2003 r. № 634. [Elektronnyi resurs]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634-2003-%D0%BF>.
6. Proekt Postanovy pro Kontseptsiiu perekhodu Ukrainy do staloho rozvytku (№ 5749 vid 02.07.2004). [Elektronnyi resurs]. – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5749&skl=5.
7. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020». [Elektronnyi resurs]. – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.
8. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storo-ny, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamychlenamy, z inshoi storo-ny. [Elektronnyi resurs]. – http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
9. World Bank Open Data. [Electronic resource]. – Access mode: <http://data.worldbank.org>.
10. The Global Economy. Statistics. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.theglobaleconomy.com>.
11. The Organisation for Economic Co-operation and Development. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.oecd.org>.
12. Economy Watch. Statistics. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.economywatch.com/>
13. European Commission. Eurostat. [Electronic resource]. – Access mode : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

Burko I.V., Gasyuk R.L. Some aspects of Ukraine's transition to sustainable development

The experience of the last 25 years of formation of the market model of Ukraine's economy shows that our country has not yet created effective conditions for stable economic growth, which is closely linked to capital accumulation and intensification of investment in all sectors of the economy and further economic gap between the developed countries of the world and our country has become a trend and, as a consequence, has led to a decrease in the competitiveness of the domestic economy. Also, low added value in basic industries does not allow to accumulate sufficient capital and redistribute these savings for the development of new industries, which, in turn, does not allow to raise the socio-economic standard of living to the European level to ensure sustainable development. Moreover, in recent years we can observe a reorientation of the country's economy from industrial to agricultural. Such global changes are rather painfully reflected in both social and economic aspects. The centers of capital formation are changing, there is an excess of labor resources in some industries and a shortage in others, and, accordingly, an increase in unemployment, a drop in living standards, migration, and other negative elements that are inherent in the period of change in the country's economic structure. European integration processes undoubtedly determine the vector of development of our state, but in order to transform the powerful post-Soviet industrial economy, we have to solve many complex social, economic and other problems. In turn, the transition of the advanced economies of the world to a new technological order, comprehensive digitalization, the development of genetic technologies, environmental problems that threaten the further existence of mankind and other the global transformations that are currently taking place in the world community give rise to many extraordinary challenges, the answer to which requires new, non-traditional knowledge and approaches. To solve these problems, it is necessary to analyze the experience of European countries, which showed that at the present stage of development of the world economic system, unlimited economic growth is not a determining factor in creating an efficient economy. Understanding this reorients the European economy and the world at large to build a model based on the principles of sustainable development, taking into account environmental, economic and social components.

Keywords: development, economic growth, sustainable development, sustainable development of European countries.

Бурко Ярослав Валерійович – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва СХУ ім. В. Даля, м. Северодонецьк.

Гасюк Родіон Леонідович – магістр гр. ЕК-203м, СХУ ім. В. Даля, м. Северодонецьк.

Стаття подана 23.09.2021.